

A felsőoktatás gyökerei 85, vagy 425 évre nyúlnak vissza

Egyetemalapítás: örökségvita Szegeden

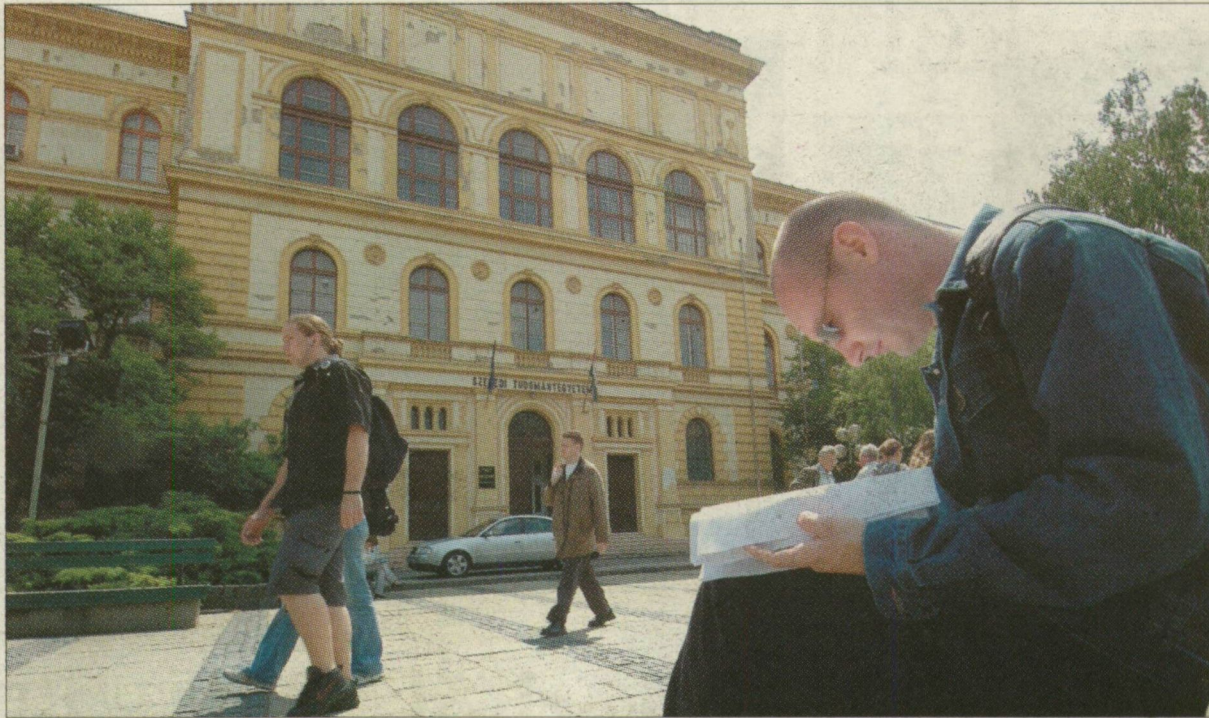
A szegedi felsőoktatás 85. vagy az egyetem alapításának 425. évfordulóját ünnepeljük az idén? A Szegedre 1921-ben átköltöztetett kolozsvári egyetem esztörténeti és intézményi gyökerei Báthory István 1581. május 12-i egyetemalapítási nyilatkozatáig vezethetők vissza. De magának tekinti, magának tekintheti-e a Szegedi Tudományegyetem Báthory örökségét? Az egyetemalapítási vita nem új keletű.

Jubileumi évet ünnepel a Szegedi Tudományegyetemen. A tanévnyitó ünnepségen a „85 éves a szegedi felsőoktatás” fölirat és logó köszöntötte a gólyákat. Am a szegedi egyetem előzményei 1581-ig nyúlnak vissza – mutatott rá több írásában és a minap az akadémiai bizottság székében tartott előadásában Minker Emil. Az egyetemtörténetet is kutató gyógyszerész professzor szerint idén május 12-én, vagyis tegnap akár az egyetemalapítás 425. évfordulóját is ünnepelhetnénk Szegeden.

Történelmi fordulatok

Hiába köti össze a litvániai Vilnát, a romániai Kolozsvárt és a magyarországi Szegedet, hogy a három város egyeteme alapítását, szellemi örökségét Báthory István (1533–1586) erdélyi fejedelem, majd lengyel király és Litvánia nagyhercege nevéhez kötheti. Az örökségből Vilna és Kolozsvár profitál: büszkélkedik az évszázados hagyománnyal. Szeged viszont hezitál, megosztott az egyetemi közvélemény.

A történelmi fordulatok úgy hozták, hogy Báthory István 1579-ben Vilnában egyetemet alapított, aztán Erdélybe költözött tizenkét jezsuitát. A jezsuita rend Kolozsvárról megnyitotta iskoláját, s a híre Báthory 1581. május 12-én (éppen 425 éve) kiadta a kolozsvári egyetem alapítólevelét. Ebben kilátásba helyezte a babéros, magiszteri és doktori címek elnyerésének lehetőségét. Ezzel egy időben a kolozsvári iskolaalapítás megerősítését kérte ugyanattól a XIII. Gergely pápától, akitől a vilnai egyetem alapítá-

A Szegedi Tudományegyetem elvben már alapításának 425. évfordulóját ünnepelhetné

Fotó: Karnók Csaba

Báthory István Dóm téri szobrán is ott a fölirat: egyetemalapító Fotó: Frank Yvette

sának megerősítését már megkapta. A kolozsvári alapítást a pápa 1582. február 9-én megerősítette és az intézményt egyetemi rangra emelte. Bár ezt a Báthory-egyetemet Kolozsvárról 1603-ban lerombolták, de felépült: Mária Terézia 1774–1775-ben jogi és orvosi karral egészítette ki. Viszont II. József liceum-má fokozta le. Aztán átalakulva jogakadémivá és Orvos-sebészeti Tanintézet-té előkészítette, hogy 1872. november 10-én négy karral megnyílt a kolozsvári egyetemhez.

Jogilag új

Ez menekült – a trianoni diktátum következtében – Szegedre 1921-ben. A tabló bonyolítja, hogy 1940-ben jogilag új egyetem alakult Szegeden. De a kolozsvári gyökerek személyi, szellemi és történeti vonatkozásai vitathatatlank.

A szegedi felsőoktatás gyökereit keresők számára Vilna már 1928-ban minitát szolgáltatott. Ugyanis főnállása 350. évfordulóján, az akkor Lengyelországhoz tartozó Vilna egyetemének ünnepén Szegedről Iványi Béla jogtörténész vett részt. A tapasztalatairól írt jelentésében, majd Györfly István rektorhoz írt levelében is azt javasolja, hogy Szeged is Báthoryt tekintse alapítójának, születése dátumának pedig 1581. május 12-t. Javaslata nem talált általános megértésre, de ösztönzésére 1931-ben a szegedi Nemzeti Emléksarkokban elhelyezték a mellszobrot, melynek felirata: „Báthory István (1533-1586) egyetemalapító”.

A kolozsvári egyetem létrehozásaként a hatvanas években még 1918 szerepelt, de a mai Babes-Bolyai egyetem címerében már az 1581 év. Sőt: a kolozsvári te-

ológiai kar meg is ünnepelte alapítása 425. évfordulóját. De egy másik ottani intézmény, a Báthory István Gimnázium is éppen 425 éves tradícióira hivatkozva kapott 2005-ben Magyar Örökség-díjat.

Emlékbizottság alakul

Ezzel szemben Szegeden az egyetemen belül jogtörténészek, kulturtörténészek tiltakoznak a 425 évvel ezelőtti alapítás „történelmietlen” felvetése miatt. Hivatkozási alapjuk, hogy a kolozsvári egyetem Báthory-féle alapítólevele elveszett. Minker Emil annyit tud róla, hogy hiteles másolata 1764 márciusában még megvolt. A hezitálás másik kiindulópontja, hogy az európai egyetemtörténet sem tartja számon a kolozsvári alapítást, csak a vilnait. Ennek oka lehet a sok-sok azonosság – véli Minker Emil.

EMLEKBIZOTTSÁG ALAKUL

Az egyetem múltja előtt tisztelgők megköszözték az egyetemalapító szobrát és levelet írtak a rektornak. Szabó Gábor úgy döntött: emlékbizottságot alakít. E testület – a vilnai és a kolozsvári rektor jelenlétében – tudományos ülésen vitatja meg, mit örizzünk ma az universitas hagyományából.

Hiszen Báthory két egyetemet alapított, mindkettőt ugyanaz a XIII. Gergely hagyta jóvá, azonos az alapító rend, a karok száma, és a rektor, J. Wujek személye. Félreértés forrása lehet Európa hiányos tudása arról, miért foglalkozott Erdélyben iskolaalapítással a lengyel király. Szeged jelenleg hezitál.

Ú. I.

SZAVAZÓLAP

XII. Szegedi Borsfesztivál
Délmagyarország Borverseny
május 16–21. Széchenyi tér

KÖZÖNSÉGDÍJ 2006

Jöjjön el Ön is, és válasszuk ki együtt a szegedi borsfesztivál legjobb fehér-, vörös-, rosé- és csemegeborát!

Adja le szavazatát arra a borra, amelyik a legjobban ízlett!

Az ön által javasolt legjobb bor(ok):

(Nevezze meg a bort és a pincészetet, ahol készült! Egy szelvényen több kategóriára – fehér, vörös stb. – is szavazhat.)

Fehérbor: Pincészet:

Vörösbor: Pincészet:

Rosébor: Pincészet:

Csemegebor: Pincészet:

Azonos név és cím alatt csak egy szavazólapot fogadunk el.

NÉV:

CÍM:

TEL:

A szavazólapot a rendezvény ideje alatt leadhatja hoszteszeinknél, vagy dobja be a színpadnál, ill. a borsfesztivál információs pontjánál (Kárász utca felőli oldalon) kihelyezett gyűjtőládákba.

A szavazók között értékes nyereményeket sorsolunk ki.

1. díj: 4 személy részére 2 éjszaka Villányban a Polgár Panzióban, borkóstolással

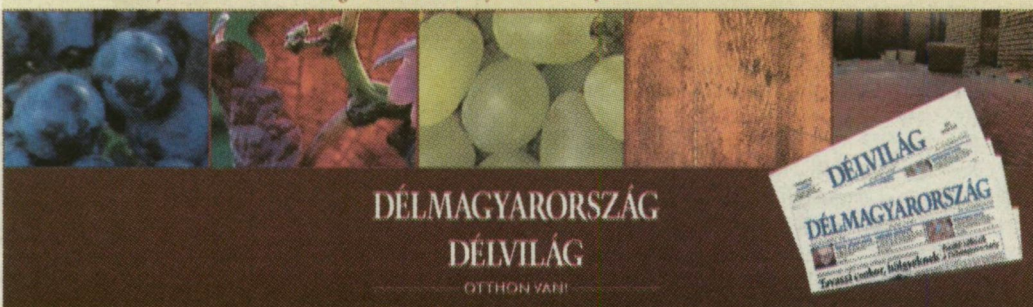
2. díj: 2 személy részére 2 éjszaka Villányban a Bock Panzióban, borkóstolással

3. díj: 10 ezer Ft értékű ajándékoszag a Borsfesztivál boraiból.

4–10. díj: 1-1.üveg bor

A nyerteseket levélben értesítjük.

A díjnyertes pincészeteket és boraikat a Délmagyarországban és Délvilágban bemutatjuk. Szavazni május 20-án, 20.00 óráig lehet. Eredményhirdetés május 21-én.

DÉLMAGYARORSZÁG
DÉLVILÁG
OTTHON VANI!

ARANYESŐ

Nyereményjáték előfizetőknek

JÁTSSZON VELÜNK A 250 000 FT ÉRTÉKŰ ARANYÉRT!

Olvassa lapunkat, és válaszoljon a hetente megjelenő kérdésekre.

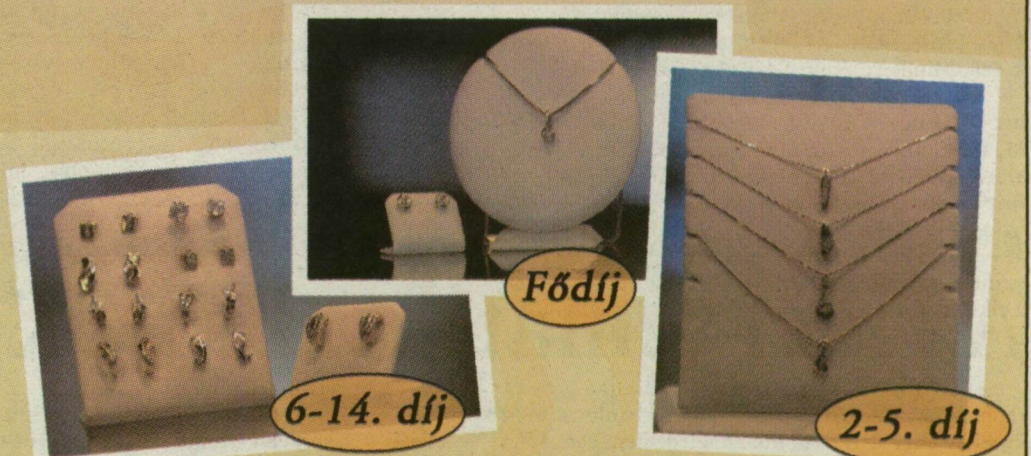
A helyes válaszokat beküldő előfizetőink között arany ékszereket sorsolunk ki.

Fődíj: 50 000 Ft értékű aranyékszer-szett cirkonkövel (nyaklánc, medál, fülbevaló)

2–5. díj: 4 db bikolor arany nyaklánc medállal

6–14. díj: 9 db arany fülbevaló

Válaszoljon a hetente megjelenő kérdéseinkre, és küldjön be minél több helyes választ NYÍLT POSTAI LEVELEZŐLAPON! A helyes válaszhoz nem kell más tennie, csak figyelmesen olvassia lapunkat.

Hol volt a Délmagyarország első szerkesztősége?

Név:

Cím:

Tel.:

Cím: Délmagyarország Kiadó 6720 Szeged, Stefánia 10.

• Beküldési határidő: május 30. • Sorsolás: május 31. A levelezőlapra írja rá: ARANYESŐ

DÉLMAGYARORSZÁG
DÉLVILÁG
OTTHON VANI!

Együttműködő partnerünk:

óra-ékszer szalon

Hagyomány és Érték-Trend

• Szeged, Kigyó u. 1. • tel.: 62/424-291